

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА

Кафедра лісового господарства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Гарант освітньої програми
_____ В.П. Шлапак
«__» _____ 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЕКОЛОГО-ОРІЄНТОВНЕ ВЕДЕННЯ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА»

Освітній рівень: доктор філософії
Галузь знань: 20 Аграрні науки та продовольство
Спеціальність: 205 – «Лісове господарство»
Освітня програма: «Лісове господарство»
Факультет: Лісового і садово-паркового господарства

Умань – 2020 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Еколого-орієнтовне ведення лісового господарства» для здобувачів вищої освіти спеціальності 205 – Лісове господарство освітньої програми «Лісове господарство» освітнього рівня «доктор філософії». Умань: Уманський НУС, 2020 – 11с.

Розробник: Шлапак Володимир Петрович, завідуючий кафедрою лісового господарства, доктор с.-г. н., професор _____

Робоча програма затверджена
на засіданні кафедри лісового господарства

Протокол від «28» серпня 2020 року № 1

Завідувач кафедри лісового господарства _____ (Шлапак В. П.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

«28» серпня 2020 року

Схвалено науково-методичною комісією факультету лісового і садово-паркового господарства

Протокол від «28» серпня 2020 року № 1

«28» серпня 2020 року Голова _____ (М. В. Шемякін)
(підпис) (прізвище та ініціали)

©Шлапак В.П., 2020 рік
©Уманський НУС, 2020 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	денна форма навчання
Кількість кредитів – ECTS – 3,0	Галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство	Вибіркова	
	Спеціальність 205 «Лісове господарство»		
Модулів – 2		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 4		2-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання -		Семестр	
Загальна кількість годин - 90		2-й	3-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 6		Лекції	
		8 год.	4
		Практичні	
		8 год.	4
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		74 год.	82
		Курсова проект	
		-	-
Індивідуальні завдання:			
-	-		
Вид контролю:			
залік	залік		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Дисципліна «Еколого-орієнтоване ведення лісового господарства» є складовою частиною цілісного процесу вирощування та використання лісу, здійснення якого потребує узгодження екологічних, соціальних і економічних аспектів лісівничих заходів. Гармонійне поєднання цих підходів є особливо актуальним з точки зору сталого ведення лісового господарства в Україні, яке базується на принципах екологічно орієнтованого лісівництва.

Для сучасного процесу поновлення, створення і вирощування лісу характерним є зростання уваги до екологічних аспектів створення лісових ценозів, теоретичною основою яких є типологія лісу. Вона розкриває сутність формування, структури та функціонування корінних типів лісу, які є цільовими, враховуючи сьогоденну роль лісових екосистем для України.

Метою дисципліни є розкриття теоретичного змісту екологічних основ відтворення лісових біоценозів в різних ґрунтово-кліматичних умовах з врахуванням сучасних досягнень лісокультурної практики та екологічно орієнтоване ведення лісового господарства.

Дисципліна «Еколого-орієнтоване ведення лісового господарства» включає комплекс спеціальних прикладних положень, їх теоретичне обґрунтування, аналіз існуючих та перспективних технологій створення, формування і вирощування лісових ценозів, проблемні аспекти лісовідновлення та шляхи їх подолання та ведення лісового господарства на засадах екологічно орієнтованого лісівництва.

Дисципліна базується на низці фундаментальних та спеціальних дисциплін, серед яких екологія, лісознавство, лісівництво, ботаніка, дендрологія, ґрунтознавство лісові культури та ряд інших.

Головними завданнями вивчення дисципліни є формування ґрунтовних теоретичних знань з екологічних основ ведення лісового господарства, набуття необхідних практичних умінь використання теоретичних знань для вирішення управлінських проектних і виробничих завдань з відтворення лісових біоценозів та ведення лісового господарства з урахуванням принципів екологічно-орієнтованого лісівництва.

Головними завданнями вивчення дисципліни є:

- формування у слухачів магістерської фахової програми ґрунтовних теоретичних знань з екологічних основ лісовідновлення і лісорозведення;
- набуття майбутніми фахівцями необхідних практичних умінь використання теоретичних знань для вирішення управлінських проектних і виробничих завдань з відтворення лісових біоценозів з урахуванням принципів екологічно-орієнтованого лісівництва.

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні наукові задачі та проблеми, включно з прийняттям рішень щодо відбору даних та вибору методів досліджень для вивчення лісових біогеоценозів (відповідно до спеціалізації) у різних просторово-часових масштабах із використанням комплексу міждисциплінарних даних, в умовах глобальних змін

навколишнього середовища.

Загальні компетентності. Креативність, здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; Здатність до критичного аналізу та оцінювання сучасних наукових досягнень при вирішенні дослідницьких і практичних завдань, в тому числі в міждисциплінарних областях; Здатність виявляти, отримувати й аналізувати інформацію з різних джерел, організувати та керувати інформацією.

Фахові компетентності. Здатність формулювати наукову проблему, розробляти робочі гіпотези, визначати актуальність, мету, завдання, які необхідно вирішити для досягнення мети, оцінювати необхідні ресурси та час для реалізації, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики; Вміння формалізувати фахові прикладні задачі в галузі лісового господарства, алгоритмізувати їх.

Програмні результати навчання. Мати здатність діяти соціально свідомо і відповідально на основі етичних мотивів, приймати обґрунтовані рішення, саморозвиватися і самовдосконалюватися, нести відповідальність за новизну наукових досліджень та прийняття експертних рішень, мотивувати співробітників та рухатися до спільної мети.

3. Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1 Екологічні засади поновлення лісу та їх значення для розширеного відтворення лісових ресурсів і сталого ведення лісового господарства в Україні.

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Теоретичні основи ведення екологічно орієнтованого лісового господарства в Україні(2 години).

Тема 2. Теоретичні основи генезису та формування лісових біоценозів (1 години).

Тема 3. Концептуальні основи та теоретичні положення лісовідновлення і лісорозведення на засадах екологічно орієнтованого лісівництва (1 години).

МОДУЛЬ 2. Організаційні підходи та основи напрямки вдосконалення відтворення лісових ресурсів на засадах ЕОЛ.

Змістовий модуль 2.

Тема 4. Організаційні підходи та основи напрямки вдосконалення рубань головного користування на засадах екологічно орієнтованого лісівництва (2 години).

Тема 5. Загальні та зональні вимоги до лісівничо-екологічних методів і прийомів ведення лісового господарства (2 години).

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	2-й р.п.					1-й р.п.				
	усього	у тому числі:				усього	у тому числі:			
		л	пр.	інд.	с.р.		л	пр.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Тема 1. Теоретичні основи ведення екологічно орієнтованого лісового господарства в Україні	17	1	1	-	15	18	2	2	-	16
Тема 2. Теоретичні основи генезису та формування лісових біоценозів	18	2	1	-	15	18			-	16
Тема 3. Концептуальні основи та теоретичні	17	1	2		14	16				16

положення лісовідновлення і лісорозведення на засадах екологічно орієнтованого лісівництва										
Разом за змістовим модулем 1.	52	4	4	-	44	52	2	2	-	48
Разом за модуль 1	52	4	4	-	44	52	2	2	-	48
Тема 4. Організаційні підходи та основи напрямки вдосконалення рубань головного користування на засадах екологічно орієнтованого лісівництва	19	2	2	-	15	20	2		-	16
Тема 5. Загальні та зональні вимоги до лісівничо-екологічних методів і прийомів ведення лісового господарства	19	2	2	-	15	20	2	2	-	18
Разом за змістовний модуль 2	38	4	4	-	30	40	2	2	-	34
Разом за модуль 2	38	4	4	-	30	40	2	2	-	34
Разом	90	8	8	-	74	90	4	4	-	82

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість год.	
		денна форма	заочна форма
1	Основні положення та методики оцінки екологічних факторів розвитку і формування лісового біогеоценозу	1	-
2	Групування земель лісокультурного фонду. Оцінка їх екологічних і лісівничих особливостей	1	-
3	Моделювання диференційованих шляхів лісовідновлення і лісорозведення для окремих груп лісокультурних площ в різних ґрунтово-кліматичних зонах	2	2
4	Розробка екологічно орієнтованих технологій заліснення різних земель лісокультурного фонду та їх лісівниче обґрунтування	2	2
5	Розрахунок собівартості лісовідновлення і лісорозведення за різними екологічно орієнтованими технологіями	2	-
	Всього	8	4

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість год.	
		денна форма	заочна форма
1	Розширене відтворення лісових ресурсів як основа оптимізації лісистості України.	6	6
2	Методи розширеного відтворення лісових ресурсів та їх еколого-лісівнича оцінка.	8	8
3	Актуальність лісовідновлення і лісорозведення на засадах екологічно орієнтованого лісівництва.	6	6
4	Концептуальні основи лісовідновлення і лісорозведення на засадах екологічно орієнтованого лісівництва	6	6
5	Лісівнича та екологічна оцінка різних методів розширеного відтворення лісових ресурсів.	6	8
6	Лісівнича та екологічна оцінка різних способів створення (закладання) лісових культур	6	6
7	Лісівнича та екологічна оцінка різних рубок головного користування.	6	8
8	Лісівнича та екологічна оцінка різних способів сприяння появи природного поновлення.	6	6
9	Лісівнича та екологічна оцінка різних способів підготовки зрубів до заліснення.	6	6
10	Початкова густина лісових культур та її лісівниче і екологічне значення.	6	6
11	Загальні та зональні вимоги до лісівничо-екологічних методів і прийомів розширеного відтворення лісових ресурсів.	6	8
12	Генезис лісостанів. Етапи розвитку і формування лісостанів.	6	8
Разом		74	82

7. Методи навчання

Викладання лекцій, що передбачає розкриття у словесній формі сутності явищ, наукових понять, процесів, які знаходяться між собою в логічному зв'язку, об'єднані загальною темою. Супроводжується мультимедійним супроводом, роздатковим матеріалом. Практичні заняття спрямовані на досягнення завершального етапу процесу пізнання. Вони сприяють формуванню умінь і навичок, логічному завершенню ланки пізнавального процесу стосовно конкретного розділу, теми. На практичних заняттях розглядаються та розв'язуються задачі з наближених до реальних ситуацій.

Навчання супроводжується опрацюванням нормативної навчальної літератури, а також періодичних видань.

8. Методи контролю

Поточний контроль здійснюється шляхом опитування відповідного теоретичного матеріалу та виконання практичних робіт.

9. Розподіл балів, які отримують слухачі при формі контролю «залік» Поточний (модульний) контроль

Поточний (модульний) контроль 1			Поточний (модульний) контроль 2		Сума
Змістовний модуль 1			Змістовний модуль 2		
T1	T2	T3	T4	T5	100
Пр. 1 – 5б Ср.1, 2 – 10б.	Пр. 2 – 5б Ср.3, 4 – 10б.	Пр. 3 – 10б. Ср.5 6 – 10б.	Пр. 4 – 10б. Ср.7, 8,9 – 10б.	Пр. 5 – 5б. Ср.10, 11 12 – 10б.	
15б.	15б	20б	20б.	15б.	

Розподіл балів, які отримують слухачі при формі контролю «екзамен»

Поточний (модульний) контроль 1			Поточний (модульний) контроль 2		Підсумковий контроль 30 балів	Разом 100 балів
Змістовний модуль 1			Змістовний модуль 2			
T1	T2	T3	T4	T5	Модульний контроль 10 балів	
Пр. 1 – 2,5б Ср. 1 – 5б.	Пр. 2 – 2,5б Ср. 2 – 5б.	Пр. 3 – 5б. Ср. 3 – 5б.	Пр. 4 – 10б. Ср. 4 – 5б.	Пр. 5 – 5б. Ср.9 – 5б.		
7,5б.	7,5б	10б	15б.	10б.		

10. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B		
74-81	C	добре	

64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

Конспекти лекцій, методичні розробки до проведення практичних занять, навчальні посібники, нормативні документи.

1. Іщук Г.П. Конспект лекцій: Еколого-орієнтовне ведення лісового господарства для здобувачів вищої освіти освітньо-наукового рівня доктор філософії спеціальності 205 «Лісове господарство». – Умань: Уманський НУС, 2017 – 31 с.

2. Іщук Г.П. Еколого-орієнтовне ведення лісового господарства: методичні вказівки до виконання практичних робіт для здобувачів вищої освіти освітньо-наукового рівня доктор філософії спеціальності 205 «Лісове господарство». – Умань: Уманський НУС, 2017 – 17 с.

12. Рекомендована література

Основна

1. Програма дій “Порядок денний на XXI століття” / переклад з англійської: ВГО “Україна, Порядок денний на XXI століття”. – К.: Інтелсфера, 2000. – 360 с.
2. Лесное хозяйство на рубеже XXI века. – М.: Экология, 1991. – 333 с.
3. Матеріали 3-ї Міжнародної конференції з питань захисту лісів у Європі (Лісабон, 2-4 червня, 1998 р.). – Держкомлісгосп України. - 29 с.
4. Лісове господарство України. ДКЛГ України. К.: Видавничий дім „ЕКО-інформ”, 2005. – 48 с.
5. Концепція реформування та розвитку лісового господарства України. Лісовий і мисливський журнал. – 2005. – №4. – с., 3-5.
6. Савушик М.П., Попов М.Ю. До проблеми оптимізації лісистості в Україні /Науковий вісник НАУ. Зб. наукових праць. – Вип. 70. – Лісові культури. - К.: НАУ. – 2004. – С. 30–37.
7. Лісове господарство України. / Під. ред. М.М. Ведмідя. – К.: Держкомлісгосп України. – 2003. – С. 6.
8. Голубець М.А. Сучасні проблеми лісознавства, лісівництва та лісового господарства / Наукові праці ЛАНУ. – Львів: НУ „Львівська Політехніка”. – 2003. Вип. 2. – С. 20–26.

9. Программа действий. Повестка дня на 21 век и другие документы конференции в Рио-де-Жанейро. – Женева: Центр «За наше будущее». - 1993. – 70 с.
10. Маурер В.М., Колодій Ю.О. Лісовідновлення на засадах екологічно орієнтованого лісівництва як основа біологічної стійкості лісів // Науковий вісник НАУ. Зб. наукових праць. – Захист лісу. - К.: НАУ. – 2005. – Вип. 83 – С. 52–58.
11. Науковий звіт кафедри лісових культур по темі: ”Наукові та технологічні основи лісовідновлення та лісорозведення в Україні на засадах екологічно орієнтованого лісівництва ” за 2004 р. – К.: НАУ, с.
12. Науковий звіт кафедри лісових культур по темі: ”Наукові та технологічні основи лісовідновлення та лісорозведення в Україні на засадах екологічно орієнтованого лісівництва ” за 2005 р. – К.: НАУ, с.
13. Екологічні проблеми Карпатського регіону./ Праці Наукового товариства ім. Шевченка, Т.ХІІ. – Львів, 2003433с.

Додаткова

1. Усцький І.М., Ткачук В.І., Шкудор В.Д. Динаміка стану соснових насаджень Західного Полісся та ефективність заходів щодо його покращення // Лісівництво і агролісомеліорація. – Харків: – 2004. Вип. 106. – С. 123–131.
2. Кальной П.Г., Маурер В.М., К вопросу о причинах усыхания дуба черешчатого в зеленой зоне г. Киева // Лесной журнал. – 1978. - №5.- 4 с.
3. Молотков П.І. Нові матеріали про всихання рівнинних насаджень // Питання екології гірських лісів Карпат. – К.: Держсільгоспвидав, 1963. –Т. 3. – С. 39–56.
4. Молчанов А.А. Причины ухудшения состояния дубрав // О мерах по улучшению состояния дубрав в европейской части РСФСР. – Пушкино. – 1972. – С.94–99.
5. Шинкаренко И.Б. О некоторых причинах притупления и усыхания молодняков сосны в Изюмском бору // Лесоводство и агомелиорация. – К.: Урожай, 1968. – Вып.14. – С.46–56.

13. Інформаційні ресурси:

1. Enpi East Fleg : веб-сайт. URL: <http://www.enpi-fleg.org>
2. Forest. Ru *справочник российских лесов* : веб-сайт. URL: <http://www.forest.ru>
3. Полная энциклопедия *справочник для студентов* : веб-сайт. URL www.polnaja-jenciklopedija.ru
4. Stiftung Unternehmen Wlad : веб-сайт. URL Deutscher Forstverein e.V. : веб-сайт. URL <http://www.forstverein.de/>